

REDACTIONEEL

Celebrities en cinema

Een inherent aspect van film en de filmindustrie zijn sterren. Filmsterren zijn omgeven door paradoxen: ze zijn buitengewoon en onbereikbaar, maar tegelijk ook gewoon; ze worden aanbeden en geïmiteerd, maar ook misprezen en vermeden. Rond filmsterren, en *celebrities* in het algemeen, is sinds enkele decennia een bloeiend onderzoeksveld ontstaan dat dieper ingaat op dit soort paradoxen en andere vraagstukken, zoals hoe sterren bijdragen tot het succes van films, hoe *celebrities* worden geconstrueerd, hoe en in welke mate ze in verschillende media worden gerepresenteerd, welke ideologische discoursen ze uitdragen en ondersteunen, of wat de gevolgen zijn van hun expliciet sociaal en politiek engagement.

Het ontstaan van filmsterren hangt uiteraard samen met de opkomst van het filmmedium zelf. Zoals uit de selectie van vroege films blijkt, was het gegeven van filmsterren geen evidentie. Zo werden in deze vroege periode acteurs niet vermeld. Toch kende het publiek haar (naamloze) lievelingen. Dit bleef uiteraard niet onopgemerkt voor de studio's, en vanaf de jaren 1910 besloten deze dit gegeven dan ook tot een voordeel om te buigen. Acteurs werden ingezet als lokmiddel voor een bepaalde film en verwierven aldus grote bekendheid. Een voorbeeld van zo'n filmster uit de jaren 1910 is Lillian Gish, die o.m. bekendheid verwierf dankzij D.W. Griffiths *Musketeers of Pig Alley* (1912).

Het door de studio's gecreëerde sterrenstelsel werd steeds verder uitgebuit, en zowel het publiek als de media gingen hier gretig in mee. Interessant is dat ook het medium film zelf deze thematiek herhaaldelijk tot onderwerp heeft genomen. Via introspectie en zelfreflectie, eens ironisch, dan weer kritisch, creëert de film een metaniveau waarin het sterrendom gefileerd wordt. Dergelijke films bieden een blik achter de schermen van de wijze waarop individuen uitgroeien tot beroemdheden, de mogelijke gevolgen voor henzelf en hun omgeving, en hoe daarmee om te gaan.

Een regisseur die hier bijzondere aandacht aan besteedt is Woody Allen. Zo gaat hij in *Broadway Danny Rose* (1984) op humoristische wijze de mythologie van de geïdealiseerde artiestenwereld doorprikken. *La Dolce*

Vita (1960), van Federico Fellini, vormt dan weer een reflectie over het mediacircus en de idolatrie die rond sterren gecreëerd wordt. Ook wordt in deze film de opdringerige persfotograaf Paparazzo opgevoerd, wiens naam aan de basis ligt van de term *paparazzi*. In Michelangelo Antonioni's *Blow-up* (1966) wordt de Romeinse beau monde uit *La Dolce Vita* getransformeerd naar de Londense fashionwereld van de *swingin' sixties*. Tegelijk vormt *Blow-up* een reflectie over het (op)kijken naar en in beeld brengen van mensen en beroemdheden. In *Strangers on a Train* (1951) is het hoofdpersonage een sport-celebrity, maar een minstens even grote motivatie voor deze filmkeuze vormt de celebrity-status van diens maker, Alfred Hitchcock. Hitchcock ging steeds heel bewust om met deze status, en zorgde zelf voor de creatie en instandhouding ervan, wat onder andere bewezen wordt door zijn cameo's en zijn wekelijkse televisieoptreden als presentator van de anthologieserie *Alfred Hitchcock Presents*. Hierdoor geldt Hitchcock als een typevoorbeeld van de *director-as-star*.

OLIVIER DRIESSENS, GERTJAN WILLEMS EN DANIËL BILTEREYST

"The stuff that dreams are made of"

De filmtheoreticus Christian Metz en de filosoof Roland Barthes hebben de toestand van een bioscoopbezoeker vergeleken met die van een slaapwandelaar. Hierdoor geïnspireerd nestelde het vakgebied Theaterwetenschappen zich in het donker voor films die gekend staan om hun prachtige droomsequenties. In *Cat People*, 'horror noir' van Jacques Tourneur uit 1942, flirt de cineast met psycho-analytische thema's. De droomscène van katmens Irena vol Freudiaanse symboliek herinnert aan de surrealisten en lijkt wel een voorbode van de beroemde droomscène in *Spellbound* (Alfred Hitchcock, 1945) die niemand minder dan Salvador Dalí een paar jaar later zou ontwerpen. Droomscènes functioneren vaak als sleutelmomenten in films waarbij een doorbraak volgt voor een personage doordat een herinnering opduikt in een droom of doordat een belangrijk motief ontsluit wordt voor de kijker. De enigmatische schemerzone tussen waken en slapen, in *Cat People* geassocieerd met dood en (onderdrukte) erotiek, is een uitdaging op het vlak van de cinematografie. De grote Japanse regisseur Akira Kurosawa maakte aan het einde van zijn carrière een magisch-realistische film gebaseerd op zijn eigen dromen die hij een leven lang